ગુજરાત સ્ટેટ લેવલ એલીજીબીલીટી ટેસ્ટ

કોડ નં : ૧૩

વિષય : શિક્ષણ

અભ્યાસક્રમ અને નમૂનારૂપ પ્રશ્નો

Note: There will be two question papers, Paper—II and Paper—III. Paper-II shall consist of 50 objective type compulsory questions based on the subject selected by the candidate. Each question will carry 2 marks. Paper-III will consist of 75 objective type compulsory questions from the subject selected by the candidate. Each question will carry 2 marks. All questions of Paper-II and Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).

પ્રશ્નપત્ર-૨

એકમ - ૧. શિક્ષણની તાત્ત્વિક પીઠિકા

શિક્ષણ અને તત્ત્વજ્ઞાનનો સંબંધ

તત્ત્વજ્ઞાનની પશ્ચિમી શાખાઓ (આદર્શવાદ, વાસ્તવવાદ, નિસર્ગવાદ, વ્યવહારોપગિયતાવાદ, અસ્તિત્વવાદ અને માર્કસવાદ)નો, જ્ઞાન, વાસ્તવ અને મૂલ્યોની વિભાવનાઓનો વિશેષ સંદર્ભમાં અભ્યાસ. શિક્ષણના હેતુઓ, વસ્તુવિષયો અને પદ્ધતિઓ પર તેમની શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે સૂચિત અસરો.

તત્ત્વજ્ઞાનની ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાન-શાખાઓ (સાંખ્ય, વેદાન્ત, બૌદ્ધમત, જૈનમત, ઈસ્લામ-પરંપરાઓ)નો જ્ઞાન, સત્ય અને મૂલ્યોની વિભાવનાઓનો વિશેષ સંદર્ભમાં અભ્યાસ, અને તેમની શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે સૂચિત અસરો.

વિવેકાનંદ, ટાગોર, ગાંધી અને અરવિંદનું શિક્ષણચિંતનક્ષેત્રે પ્રદાન; ભારતીય બંધારણમાં નિર્દિષ્ટ પવિત્ર રાષ્ટ્રીય મૂલ્યો અને તેમની શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે અસરો.

તત્ત્વજ્ઞાનની આધુનિક વિભાવના : પૃથ્થકરણ, તર્કનિષ્ઠ પૃથ્થકરણ, તર્કનિષ્ઠ અનુભવવાદ, વિધેયાત્મક સાપેક્ષવાદ (મોરિસ એસ. પ્રિગ્ગી)

એકમ - ૨. શિક્ષણની સમાજશાસ્ત્રીય પીઠિકા

શિક્ષણ અને સમાજશાસ્ત્રનો સંબંધ, શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્ર અને શિક્ષણના સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ, શિક્ષણ - એક સામાજિક ગૌણવિદ્યા - વિશિષ્ટ લક્ષણો, શિક્ષણ અને ગૃહ, શિક્ષણ અને બિરાદરી : ભારતીય સમાજના વિશેષ સદંર્ભ, શિક્ષણ અને આધુનિકીકરણ, શિક્ષણ અને રાજશાસ્ત્ર, શિક્ષણ અને ધર્મ, શિક્ષણ અને સંસ્કૃતિ, શિક્ષણ અને લોકશાહી, બાળકનું સામાજિકરણ, સમાજપરિવર્તનની પ્રકૃતિ અને તેનો અર્થ,

શિક્ષણ - સામાજિક સંકુચિતતા અને સામાજિક ગતિશીલતા સંબંધે

શિક્ષણ - સામાજિક ન્યાયશીલતા અને શૈક્ષણિક સમાન તકોના સંબંધે ભારતમાં સામાજિક પરિવર્તન માટેના અવરોધો (જ્ઞાતિ, વંશીયતા, વર્ગભેદ, ભાષા, ધર્મ, પ્રતિકૂળ સામાજિક અને આર્થિક પરિસ્થિતિના સમાજવર્ગોનું શિક્ષણ - અનુસૂચિત જ્ઞાતિઓ, અનુસૂચિત જાતિઓ, સ્ત્રીઓ અને ગ્રામિણ વસતીના વિશેષ સંદર્ભે.

This Gujarati translation of syllabus is based upon the English version available at www.msubaroda.ac.in which should be referred in case of any doubt.

એકમ - ૩. શિક્ષણની મનોવિજ્ઞાનીય પીઠિકાઃ

શિક્ષણ અને મનોવિજ્ઞાનનો સંબંધ

વૃદ્ધિ અને વિકાસની પ્રક્રિયા :
- શારીરિક, સામાજિક, ઊર્મિલ, બૌદ્ધિક ખ્યાલ-રચનનો વિકાસ, તર્કશીલતા, સમસ્યા ઉકેલ શક્તિ, સર્જનાત્મક ચિંતનશીલતા, ભાષાજ્ઞાન વિકાસ
- વ્યક્તિગત જુદાપુણું - નિર્ણાયક ઘટકો, વંશની ભૂમિકા અને પર્યાવરણ, વ્યક્તિગત મતભેદને કારણે શૈક્ષણિક કાર્યક્રમોના આયોજનમાં ગૂંચવણો
- બુદ્ધિ : તેની ઉપપત્તિઓ અને માપકો

ભણતર અને તેનાં ચાલકબળો

ભણતરની ઉપત્તિઓ
- થોર્નડાઈકની સંકલનપદ્ધતિ
- પાવલોની પ્રશિષ્ટપદ્ધતિ
- સ્કિરની અમલી ગૃહિતપદ્ધતિ
- સ્વસૂઝ ભણતર
- હલની આધારપદ્ધતિ
- ટોલમનની શિક્ષાપદ્ધતિ
- લેવિનની ક્ષેત્રીયપદ્ધતિ
- ગેગ્નેની દરજ્જાગતપદ્ધતિ
- ફેક્ટરની પ્રભાવપદ્ધતિ
- ભણતર અને ચાલકબળો
- ભણતરક્રિયાનો ફેરબદલો અને તેની ઉપપત્તિઓ.

મનોવૈજ્ઞાનિક અને અપવાદરૂપ બાળકો
- સર્જનશીલ, નૈસર્ગિક બુદ્ધિશાળી, પછાત, ભણતરમંદો, મનોવિકલાંગનું શિક્ષણ

વ્યક્તિત્ત્વ - પ્રકાર અને ખૂબીના સિદ્ધાંતો - વ્યતિત્ત્વ માપન માનસિક આરોગ્ય અને સંરક્ષણ - ગોઠવણની પ્રક્રિયા, સંઘર્ષો અને સંરક્ષણ તરકીબ, માનસિક સંરક્ષણ અને આરોગ્ય, જાતિય શિક્ષણ માર્ગદર્શન.

એકમ - ૪. શૈક્ષણિક સંશોધનની પદ્ધતિ

- શૈક્ષણિક સંશોધનની પ્રકૃતિ અને સીમા.
- અર્થ અને પ્રકૃતિ
- જરૂરિયાત અને હેતુ
- વૈજ્ઞાનિ તપાસ અને સિદ્ધાંતન વિકાસ - સંશોધનમાં ઉદ્‌ભવતા કેટલાંક વલણો
- પ્રાયોગિક અને ક્રિયાત્મક પાયાનું સંશોધન
- સંશોધન સમસ્યાનું સૂત્રરૂપ
- ફેરફારોનું વર્ણન અને ક્રિયાન્વીતા

- વિવિધ પ્રકારના સંશોધનમાં ગૃહિતો અને ઉપપત્તિઓ રચવી
- માહિતી સંચય
- વસતી અને નમૂનાની વિભાવના
- નમૂના લેવાની વિવિધ પદ્ધતિઓ
- સારા નમૂનાનાં લક્ષણો
- સાધનો અને પ્રયુક્તિઓ
- આરો સંશોધન સામગ્રીનાં લક્ષણો
- સંશોધનના મુખ્ય અભિગમો
- સંશોધન સામગ્રીના પ્રકારો, પદ્ધતિઓ અને ઉપયોગ
- પ્રશ્નાવલિઓ - મુલાકાતો - નિરીક્ષણો
- કસોટી-અપ્લેખન-પ્રકલ્પીય અને સામાજિકનીતિની પ્રયુક્તિઓ
- વર્ણાનાત્મક સંશોધન
- કારણતુલનાત્મક સંશોધન
- લેબોરેટરી પ્રયોગ
- ક્ષેત્રીય પ્રયોગ
- ક્ષેત્રીય અભ્યાસ
- ઐતિહાસિક સંશોધન
- માહિતીનું પૃથક્કરણ
- વર્ણાત્મક અને આનુમાનિક ગણત્રી
- રદબાતલ ઉપપત્તિ
- અર્થસૂચકતાની કસોટી
- ભૂલોના પ્રકારો
- એક પૂચ્છીય / દ્વિપૂચ્છીય કસોટીઓ
- ટી-ટેસ્ટ એક ટેસ્ટ (એક માર્ગીય અને એનોવા)
- પ્રાચાલ્ય કસોટી (ચિ-સ્કેવર ટેસ્ટ)
- બિસેરિયલ, પોઈન્ટ - બિસેરિયલ, ટેટ્રાક્યોરિક અને ફિ-કોઈફિસન્ટ ઓફ કોરીલેશન, આંશિક અને બહુવિદ અનુબંધો

પ્રશ્નપત્ર-૩ (અ)
(મુખ્ય જુથ)

એકમ - ૧. તત્ત્વજ્ઞાનની પશ્ચિમી શાખાઓ

આદર્શવાદ, વાસ્તવવાદ, નિસર્ગવાદ, વ્યવહારોપગિયતાવાદ, અસ્તિત્ત્વવાદ, માર્કસવાદનો જ્ઞાન, વાસ્તવ અને મૂલ્યોની વિભાવનાઓના સંદર્ભે અભ્યાસ, શિક્ષણનાં હેતુઓ, વસ્તુવિષયો અને પદ્ધતિઓ પર આ પશ્ચિમી શાખાઓની સૂચિત અસરો.

તત્ત્વજ્ઞાનની ભારતીય શાખાઓ

સાંખ્ય, વેદાન્ત, બૌદ્ધમત, જૈનમત, ઈસ્લામ-પરંપરાઓ-નો જ્ઞાન, સત્ય અને મૂલ્યોની

વિભાવનાઓના વિશિષ્ટ સંદર્ભે અભ્યાસ. આ ભારતીય શાખાઓની શિક્ષણનાં હેતુઓ, વસ્તુવિષયો અને પદ્ધતિઓ પર સૂચિત અસરો.
વિવેકાનંદ, ટાગોર, ગાંધી અને અરવિંદ ઘોષ જેવા ભારતીય વિચારકોનું શૈક્ષણિક ચિંતન ક્ષેત્રે પ્રદાન.

એકમ - ૨. અર્થ અને પ્રકૃત્તિ, શિક્ષણ અને સામાજિક પરિવર્તન

સામાજિક પરિવર્તન આડે અવરોધો (જ્ઞાતિ, વંશીયતા, વર્ગભેદ, ભાષા, ધર્મ, વસતી અને પ્રાદેશિક્તા)
સામાજિક ન્યાયશીલતા અને શૈક્ષણિક સમાન તકોના સંબંધે શિક્ષણ
પ્રતિકૂળ સામાજિક અને આર્થિક પરિસ્થિતિના સમાજવર્ગનું શિક્ષણ – અનૂસૂચિત જ્ઞાતિઓ, અનુસૂચિત જાતિઓ, સ્ત્રીઓ ને ગ્રામિણવસતીના વિશેષ સંદર્ભે.

એકમ - ૩. વૃદ્ધિ અને વિકાસની પ્રક્રિયા

શારીરિક, સામાજિક, ઊર્મિલ, બૌદ્ધિક, ખ્યાલ રચનાનો વિકાસ, તર્કશીલતા, સમસ્યા-ઉકેલશક્તિ, સર્જનાત્મક ચિંતનશીલતા, ભાષાજ્ઞાનવિકાસ
વ્યક્તિગત જુદાપણું – નિર્ણાયક ઘટકો
વંશીય ભૂમિકા અને પર્યાવરણ
વ્યક્તિગત મતભેદોને કારણે શૈક્ષણિક કાર્યક્રમોના આયોજનમાં ગૂંચ

એકમ - ૪. બુદ્ધિ - તેની ઉપપત્તિઓ અને માપકો

ભરણતર અને તેનાં ચાલકબળો :
ભણતરની ઉપપત્તિઓ
થોર્નડાઈકની સંકલન પદ્ધતિ, પાવલોની પ્રશિષ્ટપદ્ધતિ, સ્કિનરની અમલી ગૃહિત પદ્ધતિ, સ્વસૂઝ ભણતર, હલની સાધાર પદ્ધતિ, ટોલમનની શિક્ષાપદ્ધતિ, ગેગ્નેની દરજ્જાગત પદ્ધતિ, ફેક્ટરની પ્રભાવ પદ્ધતિ, ભણતર અને ચાલકબળો, ભણતરક્રિયાનો ફેરબદલો અને તેની ઉપપત્તિઓ.

એકમ - ૫. વ્યક્તિત્વ

પ્રકાર અને ખૂબીના સિદ્ધાંતો, વ્યક્તિત્વ માપન
માનસિક આરોગ્ય અને સંરક્ષણ
ગોઠવણની પ્રક્રિયા, સંઘર્ષ – સંરક્ષણ – તરકીબ, માનસિક સંરક્ષણ

એકમ - ૬. માર્ગદર્શન અને સલાહમસલતની વિભાવના અને સિદ્ધાંતો

માર્ગદર્શન અને સલાહમસલતના પ્રકારો
માર્ગદર્શનનાં સાધનો અને યુક્તિઓ –નાધો, આલેખો અને કસોટીઓ, પ્રયુક્તિઓ, મુલાકાતો.
શિક્ષણની વિભિન્ન કક્ષાએ માર્ગદર્શનસેવાનુ આયોજન, વ્યાવસાયિક માહિતી.
માહિતી, ટેસ્ટીંગ, સલાહસૂચન અને અનુસરણ જેવી સેવાઓ.

એકમ - ૭. નમૂનો અને ગુણદોષ પરીક્ષા

વસતીની વિભાવના અને નમૂનાની પરીક્ષા
ગુણદોષ ચકાસણીની વિધવિધ પદ્ધતિઓ

ઉપપત્તિઓ : વિભાવના, ધારણાઓ અંગે તફાવત,
સ્રોત, ઉપપત્તિઓના વિવિધ પ્રકારો
સાધનો : પ્રશ્નાવલિ, નિરીક્ષણ, મુલાકાત – સામગ્રીસંચયનાં સાધનો, કસોટીઓ અને આલેખો.

એકમ - ૮. વર્ણનાત્મક સંશોધન

એક્સ–પોસ્ટ ફેક્ટો સંશોધન – (કારણ તુલનાત્મક સંશોધન)
સર્વેક્ષણાત્મક સંશોધન
ઐતિહાસિક સંશોધન
પ્રાયોગિક સંશોધન : પ્રાયોગિક સંશોધનની ડીઝાઈન, લક્ષણો, પ્રાયોગિક સંશોધનમાં આંતર–બાહ્ય પ્રમાણભૂતતા
ગુણાત્મક સંશોધન : ફીનોમેનોલોજિકલ (પ્રત્યક્ષમૂલક) સંશોધન, નૃવંશ–પદ્ધતિપરક અને સ્વભાવિક પૂછપરછ

એકમ - ૯. ભારતમાં પ્રાથમિક શિક્ષણનું સાર્વત્રિકરણ

યુ.એસ.એ. અને ભારતમાં શિક્ષણનું વ્યાવસાયિકરણ
યુ.એસ.એ., યુ.કે. (બ્રિટન અને આર્યલેન્ડ) અને ભારતમાં શૈક્ષણિકક્ષેત્રનું વહીવટીતંત્ર
ઓસ્ટ્રેલિયા, યુ.કે. અને ભારતમાં 'ડીસ્ટન્સ' (પરોક્ષ) શિક્ષણ અને કન્ટિન્યૂઈંગ (સતત) શિક્ષણ.

એકમ - ૧૦. અભ્યાસક્રમની રચના અને વિકાસ

- વિવિધ મૉડેલો
- પાયાગત
- પૃથક્કરણપદ્ધતિ
- રૂપાત્મક / સ્વરૂપગત
- મૂલ્યાંકનગત પરિણામોનું અર્થઘટન
- વહીવટીય
- નિદર્શનાત્મક
- અભ્યાસક્રમ મૂલ્યાંકન
- સારાંશાત્મક

પ્રશ્નપત્ર-૩ (બ)
(પસંગી-અધીન/વૈકલ્પિક)

પસંદગી આધીન પ્રશ્નપત્ર : ૧

૧૯૪૦ થી આજપર્યન્ત શૈક્ષણિક વહીવટની નૂતન વિભાવનાનો વિકાસ

ટેલરવાદ, વહીવટ: એક પ્રક્રિયા, વહીવટ: એક અમલદારશાહી, વહીવટનો માનવીય અભિગમ :
કર્મચારીઓ / નોકરીયાતોની મનોવૈજ્ઞાનિક જરૂરિયાતો સંતોષવી,
વ્યવસ્થાપુર: સરનો અભિગમ,
શૈક્ષણિક વહીવટનાં વિશિષ્ટ વલણો જેવાં કે, :
(અ) નિર્ણય લેવો (બ) સંગઠન – સ્વીકાર (ક) સંગઠન – વિકાસ (ડ) પીઈઆરટી
(ઈ) શૈક્ષણિક સંસ્થાવ્યવસ્થાના આધુનિક પ્રવાહો

શૈક્ષણિક વહીવટક્ષેત્રે નેતૃત્વ:

નેતૃત્વનો અર્થ અને તેની પ્રકૃતિ (વ્યાખ્યા)

નેતૃત્વની તાત્ત્વિક વિચારણા

નેતૃત્વની રીતિઓ

નેતૃત્વનું માપન

શૈક્ષણિક આયોજન :

અર્થ અને પ્રકૃત્તિ

શૈક્ષણિક આયોજનના અભિગમો

દષ્ટિસંપન્ન આયોજન

સંસ્થાકીય આયોજન

શૈક્ષણિક નિરીક્ષણ :

અર્થ અને પ્રકૃત્તિ

નિરીક્ષણ : સેવાકાર્ય તરીકે

નિરીક્ષણ : પ્રક્રિયા લેખે

નિરીક્ષણ : ફરજ લેખે

નિરીક્ષણ : શૈક્ષણિક નેતૃત્વ લેખે

આધુનિક નિરીક્ષણ

નિરીક્ષણ – ફરજો

નિરીક્ષણ – કાર્યક્રમનું આયોજન

નિરીક્ષણ કાર્યનું સંગઠન

નિરીક્ષણ કાર્યનો અમલ

પસંદગી આધિન પ્રશ્નપત્ર : ૨

શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન :

વિભાવના, સીમા, જરૂરિયાત અને પ્રસ્તુતતા, માપન અને મૂલ્યાંકનનાં સાધનો : વૈયક્તિક અને વસ્તુલક્ષી, નિબંધ કસોટી, વસ્તુલક્ષી કસોટી, આલેખો, પ્રશ્નાવલિ, પત્રકો, સરસામન-યાદી, કામગીરી-કસોટી

સારા માપન – સાધનનાં લક્ષણો :

પ્રમાણભૂતતા, વિશ્વસનીયતા, ધોરણો, ઉપયોગિતા વગેરે, માન્ય ધોરણ – કસોટી

ધોરણ સંદર્ભિત અને પરિપાટીસંદર્ભિત કસોટીઓ, માન્ય – અલેખના મુદ્દાઓની નાધ, ટી-સ્કોર્સ, સી-સ્કોર્સ માન્ય ધોરણ કસોટીનાં સોપાન

સિદ્ધિ, વલણો, બુદ્ધિ, રૂચિ-રસ અને કૌશલનું માપન

કસોટીના મુદ્દાઓનું અર્થઘટન અને વિદ્યાર્થીઓને પુષ્ટિ આપવાની પદ્ધતિઓ

નવા પ્રવાહો :

ગ્રેઈડીંગ, સેમેષ્ટર, સતત આંતરિક – મૂલ્યાંકન, પ્રશ્નબક, મૂલ્યાંકન માટે કોમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ, ગુણલક્ષી પૃથક્કરણ

પસંદગી આધિન પ્રશ્નપત્ર : ૩

શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી : અર્થ અને સીમા

- શિક્ષણ પરત્વેના અભિગમની પદ્ધતિઓ લેખે

- વ્યવસ્થા-અભિગમ અને તેનાં લક્ષણો
- ઘટકો, સોફ્ટવેર અને હાર્ડવેર
- બહુવિધ માધ્યમોનો અભિગમ
- શિક્ષણકાર્યનાં ડોળિયાં - અધ્યાપન અને સૂચનાકાર્ય વચ્ચેનો તફાવત, ગૃહિતબદ્ધ અને તાલિમ
- અધ્યાપનના તબક્કા : પૂર્વ-સક્રિયતા, આંતર-સક્રિયતા, અને પશ્ચાત સક્રિયતા
- વિભિન્ન કક્ષાગત અધ્યાપન કાર્ય : સ્મૃતિ, સમજ, ચિંતનશીલ પ્રોગ્રામ્ડ સૂચનાઓ (મૂળ, પ્રકારો, પ્રોગ્રામ્ડ સૂચના સામગ્રીનો વિકાસ - પાંક્તેય / શાખાકિય મોડેલ, અધ્યાપન યંત્રો, કોમ્પ્યુટર આધારિત સૂચના
- અધ્યાપનના મોડેલો : વિભાવના, અધ્યાપન મોડેલનું વંશવૃક્ષ
- સૂચનાત્મક પદ્ધતિની ડીઝાઈન
- સૂચનાત્મક હેતુઓની રચના
- કઠણકામનું પૃથક્કરણ
- સૂચનાત્મક વ્યૂહની રચના - જેમકે, વ્યાખ્યાન, જૂથ અધ્યાપન, ચર્ચા, પેનલ ચર્ચા, સેમિનારો અને ટ્યુટોરિયલ

વિચાર-સંક્રમણની પ્રક્રિયા :
- સંક્રમણની વિભાવના, સિદ્ધાંતો, સંક્રમણની રીતો અને મર્યાદાઓ, વર્ગખંડસંક્રમણ (મૌખિક/ બિનમૌખિક આંતરક્રિયા)
- પરોક્ષ શિક્ષણ : વિભાવના, સમકાલીન વિભિન્ન પદ્ધિતિઓ : જેમકે પત્રવ્યવહાર, પરોક્ષ અને પ્રત્યક્ષ; વિદ્યાર્થી ટેકા-સેવા, પરોક્ષ શિક્ષણ અંતર્ગત મૂલ્યાંકનનો વ્યૂહ, પરોક્ષ શિક્ષણ માટે સલાહમસલતની પદ્ધતિઓ
- મૂલ્યાંકન સાધનોનો વિકાસ - ધોરણ સંદર્ભિત અને પરંપરાસંદર્ભિત કસોટીઓ

પસંદગી અધીન પ્રશ્નપત્ર : ૪

વિશિષ્ટ શિક્ષણ : વિભાવના અને પ્રકૃતિ
- ઉદ્દેશો
- પ્રકારો
- ઐતિહાસિક દૃષ્ટિબિન્દુ
- સઘન શિક્ષણ

મનો વિકલાંગોનું શિક્ષણ :
- વિકલાંગની લાક્ષણિક્તાઓ, શિક્ષણક્ષમ મનોવિકલાંગ, અધ્યાપન-વ્યૂહો સમૃદ્ધિકરણના કાર્યક્રમો, ઉપચારમૂલક કાર્યક્રમો, એટિયોલોજી અને પૂર્વરક્ષણ, માનસિક સંરક્ષણ, ઉપચારમૂલક દૃષ્ટિએ.

દૃષ્ટિ - વિકલાંગોનું શિક્ષણ :
- લક્ષણો, વિકલાંગતાની સૂક્ષ્મતા, એટિયોલોજી અને પૂર્વરક્ષણ,
- શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો
- શ્રુતિવિકલાંગોનું શિક્ષણ
- લક્ષણો : શ્રુતિવિકલાંગતાની સૂક્ષ્મતા, એટિયોલોજી અને પૂર્વરક્ષણ શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો
- અસ્થિવિકલાંગોનું શિક્ષણ
- અસ્થિવિકલાંગોના પ્રકારો, લક્ષણો, શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો, જન્મજાત હાશિયાર અને પ્રતિભાવંત

બાળકોનું શિક્ષણ, લક્ષણો, સર્જકતા અને તેની ઓળખપ્રક્રિયા

- શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો

ભણતરવિકલાંગ બાળકો :

- લક્ષણો, ઓળખ, શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો

અપરાધી યુવાનોનું શિક્ષણ :

- લક્ષણો, દારૂબંધાણી, ડ્રગબંધાણીઓની સમસ્યાઓ, અસામાજિકો અને ચારિત્ર્યહીનતા, દોષનિવારણ માટેના શૈક્ષણિક કાર્યક્રમો

પસંદગી આધિન પ્રશ્નપત્ર : ૫

શિક્ષકનું શિક્ષણ

- ઐતિહાસિક પરિપ્રેક્ષ્ય, શિક્ષક-શિક્ષણ માટે વિવિધ કમિશનોની ભલામણો
- કોઠારી કમિશન
- શિક્ષણવિષયક રાષ્ટ્રીયનીતિ

શિક્ષક - શિક્ષણના હેતુઓ અને ઉદ્દેશ્યો

- પ્રાથમિક કક્ષાએ
- માધ્યમિક કક્ષાએ
- કોલેજ કક્ષાએ

અધ્યાપન - એક વ્યવસાય

- વિવિધ કક્ષાના શિક્ષકો માટે વ્યાવસાયિક સંસ્થાઓ અને તેમની ભૂમિકા
- શિક્ષકોનું કાર્યકૌશલ અને કારકિર્દી
- શિક્ષકકેળવણી માટે ચિત્તશક્તિવિકાસનો કાર્યક્રમ

શિક્ષક કેળવણી કાર્યક્રમો અને એજન્સીઓના પ્રકારો

- નોકરી અંતર્ગાળ કેળવણી
- સંરક્ષક શિક્ષક કેળવણી
- પરોક્ષ શિક્ષણ અને શિક્ષકકેળવણી
- ઓરિએન્ટેશન અને રીફ્રેશર કોર્સિઝ

સાંપ્રત સમસ્યાઓ

- શિક્ષકકેળવણી અને પ્રાયોગિક શાળાઓ
- શિક્ષકકેળવણી અને ઈતર સંસ્થાઓ
- વિશિષ્ટ શાળાઓ માટે શિક્ષકો તૈયાર કરવા

શિક્ષકકેળવણીના અભ્યાસનું અમલીકરણ

સંશોધન ક્ષેત્રો:

- અધ્યાપનની અસરકારકતા
- પ્રવેશપદ્ધતિ
- શિક્ષકની વર્તણૂકની સુધારણા
- શાળાઓની અસરકારકતા